

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca-utca 8. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 > 50 >
Helyben na: noz norcva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 > 50 >

NAGYVÁRAD, márczius 11.

Az igazságügyi tárca.

A költségvetési vita végéhez közeledik. Megkezdtek az utolsó előtti miniszteri tárca költségvetésének tárgyalását is, nem hiányzik már csak a pénzügyi budget és az appropriáczióvita s az idejű költségvetési vita teljesen le lesz tárgyalva.

Kiválóan felhívja figyelmünket az igazságügyi tárca most folyó költségvetési vitájára az a körülmény, hogy ez a tárca mutatja a legnagyobb fejlődést bizonyos tekintetben s viszont ennek a tárczának némely része stagnál a legcsökönnyöbben.

Justitia omnium regnorum fundamentum. Nézzük, hogy mint állunk az igazságügygyel Magyarországon s vajjon olyan mintára van-e az a tárca is, melyet fenti mondás alapján bátran nevezhetünk a legfontosabb tárczának, összeállítva mint elődei.

Ami bántó az első pillanatra szemünkbe ötlök, az mindjárt az, hogy Magyarország igazságügyére nem fordít annyit, amennyit kellene, jóllehet nálunk ez a tárca nemcsak az utolsó krajczárig fedezi kiadásait a bélyeg- és egyéb illetékekből, hanem még milliókra menő hasznót is produkál, mégis a bírók létszámát alig szaporítják, új és jól berendezett igazságügyi épületeket nem igen emelnek, pedig mindkettő legelső alapfeltétele a gyors és helyes igazságszolgáltatásnak.

Sajátságos jelenség az Magyarországon, hogy épen azon tárczák vannak a leggyengébben dotálva, melyeknek legfonto-

sabb szerepük van, azon tárczák költségeit pedig, melyek már amúgy is bőven vannak ellátva, még jobban emelik évről-évre olyan tételek behozásával, melyeknek sem praktikus sem idealis hasznuk nincs s hogy azon tárczákat, melyek nemcsak pénzbe nem kerülnek, de jövedelmet hajtának, mint pl. a kereskedelmi, igazságügyi, mesterségssen korlátozzák fejlődésükben, nehogy valamiképp kifogástalanokká legyenek.

Más államokban ennek épen fordítottját látjuk. Ott arra törekszik az állam, hogy az igazságszolgáltatás minél gyorsabb és olcsóbb legyen, mert minél könnyebben és minél biztosabban jut hozzá valaki sérelmei orvoslásához, annál szívesebben szánja el magát a törvényes út választására s épen azért nem sajnálják e téren a legmesszebbre menő áldozatokat sem.

Nálunk, bár igaz, hogy az utóbbi években már öröndetes javulás tapasztalható, az igazságszolgáltatás még mindig igen költséges, de legfőképp igen lassu.

A királyi táblák decentralizációja, néhány új járásbíróóság felállítása tagadhatatlanul nagyon üdvös eredményeket hoztak létre, mert a rendes perek menetét pl. a királyi táblák szaporítását majdnem egy esztendővel meggyorsította, s a működését nemsokára megkezdő bűnvádi esküdtzsek szinte nagyot fognak könnyíteni a törvényszékeken, de ez még mind kevés.

Daczára, hogy 1895-ben, ez az utolsó év, melyről már kész statisztikai adataink vannak, a bíróságok ügyforgalma 540,000 számmal emelkedett, mégis a múlt évben

mindössze csak 66-al szaporodott a bírósági személyek száma; tehát, ha kiszámítjuk, hogy ezen többlet számból mi jut egy-egy évenként elintézni való, könnyen meg fogjuk érteni, hogy miért lassú igazságszolgáltatásunk.

Másik nagy oka a lassuságnak az új sommás eljárás és az anyakönyvi intézmény behozatala, mely oly hihetetlenül megszorította az ügydarabok számát, hogy maga az igazságügyminiszter szavai szerint 200 új járásbíróóság felállítása volna szükséges a munka gyors és sorszerinti elintézésére.

A gazdasági fluktuációk, a mind jobban kifejlődő kereskedelem magával vonta az ingatlanok adás-vételének rendkívüli nagy növekedését, mi viszont a járásbíróóságoknak telekkönyvi ügyekben bírói hatáskörrel való felruházását vonja maga után, e tekintetben csaknem rég említettük lapunkban, hogy mily károk származnak ennek hiányában a közönségre, s mégis a folyó évben csak 12-övel szaporodik azon járásbíróóságok száma, melyek tkvi hatósággal lesznek felruházva, (ezek közt ott látjuk a b.-ujfaluit is.) Pedig az adás-vételnél fizetendő illetékek bőven fedeznék az összes kiadásokat és beruházásokat.

Szinte nagyban behat az igazságszolgáltatásra a fizetések csekélyisége, melyek semmi arányban nem állanak az elvégzendő óriási munkával. Az anyagi gondokkal küzdő bíró nem szentelheti teljes erejét hivatalos dolgaira.

Egy törvényszéki bíró, hacsak 3—4 tagú családja van is, fizetéséből a mai körülmények közt nehezen élhet meg tiszt-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Babonák a Szilágyságban.*

Irtá: POPESKU J.

Ha a szarka madár gyakran jár az udvaron — vendég várható; ha a halálmadár (ciucica) rebdes a ház körül — bizton várható valakinek a halála — a háziak közül.

Ha karácsony éjszakáján szép idő van és sűrű a csillag, úgy a nyáron sűrű lesz a szénaboglya (fureiturile); ellenben ködös és nem tiszta az idő nehezen fog lehetni felgyűjteni a szénarendeket a sok eső miatt s drága lesz a jó széna. Ha — Demeter-napkor kicsiny a hold, akkor nem lesz nagy tél, — ha azonban teli hold van, akkor nagy tél várható.

Ha az akácza (frasinu) virága sok, dús és szép, akkor jól fog eresztetni a buza, ellenben, ha kevés az akácza virága és az is silány, akkor bizony nem igen fog — eresztetni a buza.

Ha nyáron nyomtatáskor (pe vremea imblátitului) a buza asztagnak (stog) nagy az árnyéka, úgy jó havas telünk lesz, ha ellenben kicsiny az árnyék, akkor kevés lesz a hó és sok szél, erős fagygyal várható.

Kedden este (mártele) egy háznál sincs sem fonóka sem valami dolgos gyülekezet, mert

* Az Ungaria legutóbbi füzetéből.

— azt tartják — hogy házról-házra jár a Márczelle és ahol dolgoznak vagy vigádnak, azokat megbünteti, ha lány — azzal, hogy soká fog vén-leány maradni, ha pedig legény van a háznál, azzal, — hogy száraz kóró marad az illető.

Péntek este sincs sem fonás, sem sütés, sem mosás, sem valami nagy dolog, mert az napon nem szabad dolgozni a holtak lelkéért, aki azt nem tartja meg, rendesen megjárja. . . egy idevaló asszony elment egy péntek napon (este) egy magyar asszonyhoz, aki betegágyas volt s kenyeret gyúrt és süttött, miután dolgát végezte, hazament; reggel mikor felkelt, érezte, hogy a jobb karját — nem bírja.

Második esztendeje a történeteknek, de a szegény asszony rákbajt kapott, mely mellére szivárgott s ma az egész test rothadásnak indult, de ő még él és kinlódik! . . . ezen esetet mindenki a »práznika« áthágásáért való büntetésnek tartja s most már még jobban őrizkednek a péntek esti munkától.

A kuruzsolás is divik, böjtölés, ráimádkozás, rosta-fogatás, minden községben van.

Van itt egy vén asszony, a kihez a távol vidékről is járnak, a ki bájitalt és varázsfüvet tudott csinálni, még pedig úgy, hogy aki abból eszik, az soha sem hagyja el azt, a ki neki adja, de megjegyzendő, hogy az egész faluba nincs egy ház se, a hol veszekedés, viszály, harag s perpatvar volna a házasság felek között, mint ép e vén asszony házában! Más-

nak tud segíteni a baján s ő maga mindig abba van; sokat keres, de minden évben a legszebb tehene vagy ökre elpusztul.

Egyszer eljött hozzá egy ember, ki elpanaszolta, hogy felesége meglopta, s hiába kinozza, üti veri — nem ismeri el, hogy meglopta, s nem akarja eladni a pénzt; a dolog úgy történt, hogy az illető ember eladott két ökröt s ahogy haza jött látta, hogy a kertben idegen jószág van, fogta magát s bekiáltott az asszonynak a ház ablakán, hogy tegye el a 200 frtot s letette azt (4 ropogós 50-est) az ablak párkányra s ő futott a kertbe.

Igen, de az asszony — nem volt a szobában, hanem a padon s így nem hallotta férje szavát s nem is látta a pénzt. Amint az ember visszatért a kertből, nagy lármával, meglátja nejét, aki akkorára lejött a padról s jól össze szidja, hogy miért zárkózik be a házba, s miért nem ügyel az udvarra most is a szomszéd sertése mind felturta a répát és a kolompért . . . az asszony zokon vette a dolgot s elödalozott; este kérde az asszony, hát hogy adtad el az ökröt? az ember . . . fut az ablak párkányához s előveszi a szegény asszonyt s jól megveri, hogy elakarja tagadni a pénzt, hiszen az ablak párkányára tette s meg is mondta, hogy tegye el; az asszony esküdjözik égre földre, hogy nem látta.

Az ember — veri és követeli a pénzt; — elkezd kobozni, hogy hová dughatta, — de a pénz nincs sehoh s hiába üti-veri a szegény

tességesen. Mellékjöveldelmei nem lehetnek, adósságokat nem csinálhat, mert mindkettő incompatibilis állásával, nyugdíj jogosultsága pedig csak 40 év múlva áll be, úgy hogy az igazságügyi tárca az egyetlen, hol a nyugdíj kiadások alig észrevehetően emelkednek.

Uj törvénykezési épület emelése tekintetében már valamivel jobban állunk. Ezeknek építése azonban már annyira szükségesnek mutatkozott, hogy egyszerűen elodázhatatlan volt.

Uj igazságügyi épületet jelenleg 20 városban építenek, de az állampénztárt ez nem igen fogja megterhelni, mivel a legtöbb helyen az illető városok fizetik a költségek nagyobb részét, pár helyen pedig kortesszolgálatok jutalmául jut hozzá a város.

A büntetés pénzeiből várható jövedelem 10,000 frttal van nagyobbra előirányozva mint tavaly, vagyis egészben véve 430,000 frtra van preliminálva. Ezt nem commentáljuk.

Legszomorubb dolog azonban az, hogy a tárczánál épen ott tapasztalunk költségzaporulatot, hol annak fogynia kellene. Így az országos javító intézetek költségei s az ezzel összefüggő egyéb kiadások kerek 10.000 forinttal növekedtek, mert mint az indokolás mondja, a növendékek mindjobban szaporodnak s ne feledjük, hogy a növendékek legnagyobb részét 10—16 éves gyermekek.

Persze ez is csak azt bizonyítja, hogy az erkölcsök Magyarországon javulófélben vannak.

Nagyon természetes tehát, hogy a felnőtt rabok száma is óriásilag növekedik a liberalizmus nagyobb dicsőségére. De beszéljenek itt is a számok; a fegyintézetek költségeire az idén *másfél-százezer forinttal* több van felvéve, mint tavaly. Magában a budapesti gyűjtő fogházban 800-ra emelkedett a fegyencz létszám, az ottani megyei kerületi s egyéb börtönök foglyait nem is számítva. Minthogy az indokolás szerint a rabmunkákból befolyó jövedelmet leszámítva egy-egy rab éven-

ként körülbelül 40 frtjába kerül az államnak, tessék kiszámítani, mennyivel szaporodott ezen adatok szerint egy év alatt a gonosztevők száma.

E tételnél még egy nagy irrealitást tapasztalunk, daczára ugyanis a megszaportott rab létszámának, az ezek által teljesített munkák jövedelme csak annyira van felvéve mint az előző évben. — Elhisszük, hogy a gyári produkció nagy konkurrencziája tetemesen leszállítja évről-évre az árakat, de ezen árapadást nem csak compenzálni, de még javitnia is kellene az erősen megszaportott rablétszámnak.

Ennyit röviden a főbb adatokat véve. Legközelebbi cikkünkben közelebbről vizsgálunk meg egyes tételeket s felemlítjük azon hiányokat, melyek legégetőbbek igazságszolgáltatásunk terén,

Kilépések a kvóta-deputációkból.

A politikai világ vélekedése szerint nem csupán gróf Apponyi és Horánszky fogják visszautasítani a kvóta deputációba való beválasztását, hanem Széll Kálmán és Falk Miksa is úgy nyilatkozott, hogy csak azon esetben vesznek részt az új kvóta deputáció tanácskozásaiiban, ha az a magyar kvóta deputáció ismert nuncziámának álláspontjára helyezkedik.

Mindezekből azt következtetik, hogy Széll Kálmán és Falk Miksa nem lesznek a tagjai egy olyan kvóta deputációnak, mely a magyar kvóta emelését eleve czélul tűzi ki magának.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, márcz. 9.

— *Sima Ferencz* mandátumát bemutatva jelentette *Szilágyi*, bemutatva utána néhány kérvényt s ezzel az ülés, a melyre *Emmer* és *Ploz* nagy paksamétával jelent meg, megkezdődött.

Ugy szokás, hogy kormányparti szónok után ellenzéki hívnak szólásra s ma a tegnapi utolsó szónok *Emmer* után *Neuman Armin* nevét kiáltotta ki a jegyző, kétségkívül

vényt benn a szobába tartja dézsába s öntözi minden nap és sokszor kifejlődik egészen nagygyá s vele együtt a vagyon is nő, gyarapodik nap-nap után; de ha elhanyagolja a növény gondozását, vége a szerencsének is!!!

Ha kocsis legény ellopja szeretőjének viselt pendelyét s ezzel töröli meg a lovát tisztítás után, akkor soha se féljen semmitől, mert mindig szép tiszta lesz.

Ha az abrakot farkas végén keresztül öntve ételi meg lovával, akkor is pártatlan jóvérű lesz.

Ha egy terhes asszonyt megölnek, a ki fiu gyermeket szült volna s ha levágják a fiu kezecskéjéről a körmököt s a jobb kéz kisujját, s ha ezeket a tolvaj magánál hordja, soha sem fogják meg s minden gaszágát bátran végezheti.

Ha nyáron sündiszó (arici) családot lél az ember, s ha e családot befödéli éjszakára, reggelre az anyjuk vagy apjuk a kis család tagoknak ezer fűszálat hoz s oda helyezi a befödözött csomóra, ezzel a füvel minden lakatot, minden zárt fel lehet nyitni egyszerű érintés által.

A közbeszéd teli van magyar szavakkal a vidéken; mert — vegyes a lakosság — a román mind tud magyarul, de a magyar is tud románul. Urak úgy, mint a parasztok; mert gyermek korukban folyton érintkeztek s a játék örömeért megtanulják egymás nyelvét! Ez az oka, hogy a románok nem idegenkednek a magyar szótól s beszéd közben nagyon sokszor használják azt.

azért, mert így akarták föltüntetni, hogy *Emmer* csak külsőleg kormányparti. *Neuman* megvan a negyvenkét ember előtt elsőbbség az *Emmer* beszédére reflektált s bizonyította, hogy *Emmer* a ki a nemzeti irányt hangoztatja, voltaképp a *szollomániának* hódol; aztán egy hosszú német idézetet elvasott föl.

— Magyarul! zugtak rá a szélsőbalon.

— Hát a lutri? kíváncsiskodott *Rigo* Ferencz.

— Talán inkább az osztályorsorsjátékról beszélne! dörgött rá *Polónyi*.

Neumann azonban folytatta idézetének olvasását, azután pedig az egyház és állam közt való jogviszonyról beszélt és *Szilágyi* Dezső előtt hajtotta meg hódoló zászlaját. A bűnvádi eljárás életbeléptetésére vonatkozó törvényjavaslat még az előkészítés stádiumában van, de már most elmond egyetmást az esküdtisékekről, a vizsgálóbírák kiképzéséről. Most, hogy a bűnvádi eljárásban egy jó törvényt alkottunk, különösen kell ügyelnünk arra, hogy végrehajtásában ne álljunk meg a félúton. A katonai büntetőtörvény inhumánus és fönn nem tartható. Azt kívánja, hogy azt a reformot, a melyet a trónbeszéd megígért, modern és szabadelvű irányban hajtásák végre.

Ez alatt az ellenzék tömegesen kivonult a tereméből, nem akarván hallgatni olyan szónokokat, a kinek összeférhetlensége be lévén jelentve, esetleg nincs is szólási joga.

Erdély miniszter nagy mozgás közt állott föl s a *Bartha* tegnapi beszédére reflektált, jelentette, hogy az idén tizennygy fogház s ugyanannyi járásbírószék épület munkája van folyamatban. A miniszter a költségvetéshez nem adhat programot, ő különben már elmondta programját 1895-ben. A katonai büntetőtörvény megalkotásával szemben közjogi akadályok vannak, a mennyiben Hortvátországban külön bűnvádi jogköre van, a katonaság pedig közös. A törvényszékek székhelyének kérdésével a bűnvádi eljárás reformjának megoldása után komolyan fog foglalkozni. A munkácsi fegyintézetet megszüntette. (Helyeslés.) A bírói minősítésről elmondja, hogy azt valami nagy titokban nem tartják s neki — a miniszternek alkalma van az évenként hozzáterjesztendő adatokból az ellenőrzést szigorúan alkalmazni. A fegyenczipar nem szolgál károsítására a kis iparnak, hisz az összes bevétel a rabmunkából évi 230.000 forint, a melynek harmadrésze külföldi kivitelből származik, helybeli megrendeléseket pedig nem fogadunk el. Nem ellensége annak, hogy a rabokat gazdasági munkára szorítsák. Legközelebb Debreczenben tesz e tekintetben kísérletet. Az ügyészi kar szaporítására most nincs szükség, de szükség lett a bűnvádi pörrendtartás életbeléptetése után, a mikor minden tábla kap egy főügyészt. Az ügyészi kezelésre új szabályzatot hozott be; forró óhajta, hogy az elnök és főügyész a pénzbeli dolgoktól megszabaduljon.

A miniszter válasza Emmernek.

Emmer Kornél tegnapi fölszólására (*Zajos fölkialtások: Halljuk! Mozgás.*) reflektálva, konstantálja, hogy az ő öröksége mindig a munka volt s meg van benne az önbizalom arra hogy a haza javára dolgozhassék. (Tetszés.) A magánjog kodifikációja tekintetében *Emmer teljesen tájékozatlan*, mert azt sem tudja, hogy állandó kodifikáló bizottság van a miniszteriumban s e bizottság névsora és szabályzata ösmeretes az összes lapokból nem titkos testület tehát ez. Ismerteti a bizottság működését, megjegyezve, hogy ha olyan vállalkozó akadt volna, a ki négy hónap alatt akarja elkészíteni a tervezetet: azzal szóba sem állott volna. Már egy éve dolgozik e bizottság. A nagy munkát végeztet, de természetesen nem készítette még el a tervezetet.

— Persze, hiszen nem *Napoleonok!* — jegyezte meg *Polónyi!*

— Nincs tehát itt, folytatta a miniszter, se tépelődés, se doktrinárizmus. A tervezet, a mostani uton haladva, el fog készülni. A pörlekedési mánia nem örvendetes dolog, az 500.000 szaporodás sem tulságos, hiszen 7.000.000 az ügydarabok száma. Ez a hét millió a sok, azt kell kevesbiteni. Az sok nem a pörlekedési viszketeg, hanem az, hogy jogéletünk nincs kiépítve és az, hogy igen nagy az or-

asszonyt, az csak nem tudja hova lett a pénz. Mikor már a szegény asszony alig fujt a sok veréstől felkéri férjét, hogy menjen a tudós asszonyhoz (la strigoica) s kérdeje meg, hová lett a pénz. Ilyen elkéseredett állapotban aztán beállit — a férj — a tudós-asszonyhoz s kérve mondja meg, hová lett az ő 4 darab 50-ese?

A tudós-asszony forgatja a rostát, megtüzesíti a vasat, elmondja a hívókat s megjelen neki az ördög s megmondja a titkot... ekkor bemegy a szegény emberhez, a ki alig várja a szót s megmondja, — hogy siesen haza; mert van egy bornya az udvaron s annak a hasába van a pénze; mert a bornyu az udvaron volt, mikor ő haza jött s leete az ablak párkányáról a papiros pénzét, gondolva, hogy valami nyálánság. Menjen tehát haza hamar s vágassa le a borjut s megleli benne a négy 50-est.

Az ember siet haza, megnyuzza a borját s csakugyan a gynmrában volt a 4 drb 50-es még elég épen, csak nyálkason s beválthatta a bankókat az adóhivatalnál.

Ettől kezdve asztán elment a jósasszony hire úgy annyira hogy egész búcsu van nála, télen nyáron egyaránt ügyes és bajos emberek járnak nála, de ezen kívül semmi — brávrját nem hallottam.

Hisznek még egy házi kigyóban is, — mely fehér — s teljel étetik a világért nem zavarnák meg; mert a ház szerencséje.

Használóknak vélekednek a nadragujáról (natraguná) is; van sok gazdag ember, ki ezt a nő-

számban az ügyvédek száma. Az *Emmer orvos szereit nem tagadhatja el*: tehát sem az *okirati kényszer*, a melynek Emmeren kívül nincs a Házban barátja, de jobb volna a telekkönyvi dolgokban a közjegyzői okirat kényszere sem a *békéltetési rendszer*, mert, ha az ügyvédek szüggerelek feleiket, nem békülnek semmiért; tettek már ez irányban kísérletet, de nem kellett senkinek. A *sürgősségi eljárás czélszerűségét azonban elismeri* a miniszter, csak hogy ez az ügyszámok szaporodását fogja eredményezni. A vizsgálóbírói intézmény szép sikereket mutat föl és így fejlesztésére gondja van a miniszternek; a katonai büntető-törvény megalkotása folyamatban van. Az igazságügyi adminisztráció az egész területen egészségesen fejlődik: a haladás valóban örövendes. A fejlődés tempója gyorsabb mint a külföld bármely államában. Az államigazgatás minden ágában a nemzet fejlesztő körszelleme az a kényszer, a mely a jogállamiság intézményeinek megalkotására napról-napra üsztönt ad. Fölsorolja az utóbbi tizenöt esztendő nagyobb jogi alkotásait; — és ismerteti a bírói függetlenség garanciáit. Az 1895. évi igazságügyi tárca tárgyalásánál a bünvádi eljárást ígérte meg: be is váltotta ígérését; az *életbe-leptelést és az esküdtsekek javaslatát pedig pár nap alatt beterjeszti*. (Tetszés) s az a költségvetés tárgyalása után napirendre tűzhető.

Az általános *polgári perrendtartást* (a közvetlenség és szóbeliség alapján) még ez évben beterjeszti; a *polgári törvénykönyv* is még e cikluson igénybe veszi a Ház munkásságát. (Eljenzés.) A *szövetkezetek s a határidő-üzletek, valamint a magánbiztosítás és a csődtörvény, az ügyvédi és a bírói fegyelmi eljárás reformja* is foglalkoztatni fogja a Házat. Mindezeknél gondja lesz, hogy a népetlet szükségleteivel s nemzeti hagyományából folyjanak az új alkotások s betetőződjék az egységes magyar nemzeti jog. A megfeszített munka nehéz útján haladt eddig is, ezt az utat akarja megjárni ez után is, kéri a ház támogatását és a költségvetés megszavazását. (Eljenzés, taps.)

Molnár János fejtegette ezután, hogy mennyire nem nyújt biztosságot a telekkönyv mai rendszere.

Az államtitkár válasza Emmernek.

Öt perc szünet után *Plósz Sándor* államtitkár azzal kezdte beszédét, hogy majdnem személyes kérdésben kénytelen válaszolni az *Emmer vehemens támadására*, amely ötféleképp *germanizációval* vádolta, különösen a sommás eljárás törvényét illetően, de még a katedrán kifejtett jogi irányja miatt is. Pedig az az igazság, ha a külföld összes vívmányait aszimiláltan a magyar jogi életben meghonosítja. Miben követi a magyar sommás eljárás a német birodalmi törvényt? Főképp a szóbeliségben. S miben tér el attól? Főképp a jegyzőkönyvvezetésben s a felelősség terén, amennyiben harmadfokon nincs szóbeliség. A bizonyítékok szabad mérlegelése ép úgy nemzetközi, mint magyar. A teljes főlebbvitel novummal — francia. Ezt *Emmer* is tudja, legalább *tudnia kellene* s azt is, hogy a németek a francziáktól vették át. Holt pont — mondta *Emmer* — az, hogy harmadik fokon nincs szóbeliség. De hiszen ez megvan Franciaországban is. Neki nincs tudomása arról, hogy ez a holt pont leírhatatlan visszáságoknak lenne okozója. Erről a *Curián* és a táblák mit se tudnak. Nem érti mi az a teljes felülvizsgálat egynegyed részben és semmiségi eljárás háromnegyed részben?

Emmer Kornél: *Erről majd beszélnek*. (Derűltség.)

Plósz államtitkár: A semmiségi panasz és főlelbeszés közti különbség meg volt nálunk, de rossznak bizonyult, el kellett törölni. A semsiségi eljárás különben tisztán doktrinarizmus. Hogy miképpen képzelet magának a III-ad foku teljes főlebbvitelt *Emmer*, azt nem lehetett megérteni. Jó volna pedig, ha ezzel megismertette volna az európai jogtudósokat. A szóbeliség teljes keresztülvitelét akarja-e *Emmer*, vagy nem, az sem vehető ki a beszédjéből, legföllebb az tűnik ki, hogy vissza akarja vezetni jogéletünket ahhoz, hogy a porlekedők a tárgyalás

közben, ha délfelé nagy a meleg, áttérhessenek a szóbeli eljárásról az írásbeli eljárásra. A tulságos szóbeliség és germanizálás vádjára nézve még megjegyzi *Emmernek*, hogy már ismeri ezt a vádat, de látta azt is, hogy aki ezzel a váddal föllépett, az sem a német, sem a magyar törvényt nem ismerte. *Emmer* vádjai — sajnálja, hogy ezt kell mondania — *egyszerűen nem igazak*. *Emmernek* azt a mondatát, hogy a lipcei Reichsgericht határozatai létesíttessék nálunk a jogegységet, köszönjék meg neki volt kollégái. A házassági jogi törvényt is bírálta *Emmer*.

Emmer közbeszól: De nem néppártiszempontból.

Plósz: Nagyon örvendek. Ez a törvény egyáltalán nem német mintára készült. Az a vád, hogy szolgál utánzata a német polgári törvényjavaslat rendelkezéseinek. A kodifikáció ellen felhozott észrevételekre megjegyzi, hogy a kodifikációhoz munka kell. A francia törvények sem készültek olyan gyorsan, mint *Emmer* mondta. *Emmer* panaszaira térve át, az okirat kényszerről szól és megjegyzi, hogy nem tudja, *Emmer* mit ért alatta. A békéltetésről megjegyzi, hogy az nem *Emmer* találmánya, mert hiszen a sommás eljárásban benne van a bíró békéltetési kötelezettsége.

Legfontosabb az *Emmer* panaceái közt a sürgősségi eljárás. Erre szükség lehet Franciaországban, de nincs szükség nálunk, mert a sommás eljárásnak épen az a természete, hogy alkalmazkodik minden eljáráshoz.

Plósz Sándor konstatálja, hogy az *Emmer Kornél* felfogása a házassági jogról olyan, mintha a revizis magvát hordaná magában.

Emmer Kornél közbeszól: Néppárti nem vagyok!

Plósz Sándor: *Emmer Kornél* be akarja hozni a vicinálismust a pörökben. A költségvetést elfogadásra ajánlja.

Emmer Kornél személyes kérdésben szólalt fel. Hosszan akart felelni *Plósz*nak reávonatkozó nyilatkozatára, de *Szilágyi Dezső* elnök félbeszakította s kérte, hogy röviden feleljen.

Polonyi Géza apostrofálta *Emmer Kornél*t, aki támadja Erdélyi igazságügyminisztert, még is bizalmat szavaz neki: *Polonyinak* Erdélyi sem kell, de *Emmer Kornél* még kevésbé.

Emmer Kornél ismét szót kért személyes kérdésben s válaszolt *Polonyinak*.

Nagyvárad város közügyei.

— Vihar a tanácsteremben. —

Ha sok olyan közgyűlése volna Nagyvárad város törvényhatóságának, mint a tegnapi, hamarabb felépülne a városháza. A szó teljes értelmében zsufolásig tömve volt az ódon nagyterem s még szép számú hallgatóság is eljött mulatni s gyönyörködni a városatyák nemes buzgalmán.

Különösen érdekes volt a gyűlés lefolyása.

Mindjárt a polgármesteri jelentés kapcsán megnyitott az interpellációk zsilipje s csakugy hőmpölygött végig a zöld asztalon a nyugalmából felébresztett vásártérrendezés, Pecze-szabályozás jól elaltatott kérdése, Kommandánsrét ügye; Katonaváros érdeke stb.

Megható, lélekemelő volt a *Sal Ferencz* bucsuztatója a polgármesteri állástól. A polgárság igaz érzelmé, fájó sajnálkozása nyilatkozott meg abban a borus, néma csendben, a melylyel végig hallgatta a lemondást. Érezte mindenki, hogy nagyon hiányozni fog onnét az elnök melletti székéből az a ritka becsületeségű ősz ember, aki igazi atyja volt a városnak; az a melanchólikus tikintetű ősz podeszta aki csak akkor jött haragba, de ez a harag a lélekből jött, ha a törvényhatóság két marékkal akart abban a kasszában kotorászni, a mely bizony nem nagyon van teli. Egy élő figyelmeztetés volt a jó öreg, hogy »holnap is nap lesz!

A boru után derű. A quóta kérdéssel hozta zavarba Nagyvárad város tanácsát Heves vármegye. Felemelte tiltakozó szavát az osztrákok kapzsisága ellen s testvérként hívta harczba Nagyváradot is. Hát a tanácsnak nagy segítségére jött — a szabadelvű párt. Megérezte, hogy a párt tagjai közül sokan hazafias cselekedetnek látják Hevesmegye tiltakozását. Hogy ezeket letéricsék a »rebellis« utról, *pártkérdést* csináltak a quóta ügyből s a fogás jól beütött, bár voltak olyan városatyák is, és ezt dicséretükre mondjuk, akik nem hagyták a pártkötelek által lenyügöztetni meggyőződésüket. Hej, de kevesen voltak ám ezek! Végre is a többség leszavazta Hevesmegye átiratát s ebben jó része van a tanácsnak is. A 19 szótöbbségben ugyanis a városi tisztviselők 12 szavazata szerepel.

A kérdés tárgyalásánál igen szép szónoklatokat hallottunk, de mindezeket elengedtük volna, csak a vége a dolognak másként lett légyen.

Voltak humoros jelenetei is természetesen a tárgyalásnak.

Mindjárt az elején mulattak az eltűnt aktán s mikor *Szokoly Tamás* mind erősebben lelkesedni akart s követelte Hevesmegye átiratát, egyik városatyá gyanuba fogta, hogy bizonyosan a *Szokoly zsebébe* jutott az ártatlan papiros, amely a szabadelvűek szemében valószínűs veres posztó s a nagy Tamás most így áll boszut a nyakas tanácson.

A szavazás eredményét előre alig lehetett gondolni is. Ezt mutatja az, hogy mikor a quoto-ellenesek száma növekedett, örömmel szólott oda *Szokoly*:

— Szoritsuk; nem sok kell már!

Dr. Várady Zsiga ellene volt erősen a quoto emelésének s most az egyszer együtt érezett a »hegypárttal.« Azaz mégsem. Meg akarta mutatni, hogy a káposzta is megmarad és a kecske is jóllakik.

Indítványozta, hogy szavazzanak bizalmat a kormánynak, de egyuttal intsék, nehogy beleugorjon a quoto-emelésbe.

A harmadik érdekes tárgy a színházépítése lett volna, ha a Nagypiac-tér mellett kardoskodók meg nem ijednek a — többségtől.

Igy vita nélkül a jövő hónapra tüzték ki a kérdés tárgyalását.

A közgyűlés lefolyása különben a következő volt:

Pont 3 órakor lépett a zsufolásig megtelt közgyűlési terembe *Beöthy László* főispán. Jelen voltak:

Dr. Baróthy Ákos, *Dr. Bozóky Alajos*, *Bozóky Béla*, *Frankó Endre*, *Gyöngyösy Lajos*, *Guttman József*, *Hlatky Endre*, *Dr. Hoványi Gyula*, *Kaczián Károly*, *Kékus Vidor*, *Dr. Konrad Márk*, *Mezey Mihály*, *Miskolezy Barnabás*, *Dr. Molnár Imre*, *Palotay László*, *Ritoók Zsigmond*, *Serdült Bálint*, *Dr. Sipos Árpád*, *Stark Gyula*, *Szokoly Tamás*, *Dr. Várady Zsigmond*, *Schöpplin Ágoston*, *Sipos Orbán*, *Andriska Károly*, *Beczky Lajos*, *Bertsey György*, *Déry János*, *Fekete László*, *Hoványi Géza*, *Dr. Kornstein Lajos*, *Kunyósy János*, *Läendler Ferencz*, *Mészáros József*, *Mihálovics János*, *Milibák József*, *Papp István*, *Dr. Radó Ignác*, *Dr. Sarkadi Lajos*, *Stern Herman*, *Schütz Albert*, *Weisz Károly*, *Amigó Mór*, *Berger Dániel*, *Frankl Lázár*, *Dr. Friedländer Sámuel*, *Gábel Jakab*, *Dr. Moskovits József*, *Szmetka György*, *Serényi Gusztáv*, *Ternyei Antal*, *Ullmann Izidor*, *Aufrecht Mór*, *Bognár Sándor*, *Bartsch Sándor*, *Bottó Ferencz*, *Czeplédy Sándor*, *Dr. Döry Ferencz*, *Erdélyi József*, *Farkas Izidor*, *Dr. Grósz Albert*, *Harmathy Károly*, *Hillinger Lipót*, *Huzella Gyula*, *Incze Lajos*, *Justh Sándor*, *Dr. Kazay Kálmán*, *Kohn Dávid*, *ifj. Kohn Sámuel*, *Kugler Albert*, *Kövér Sándor*, *Kunz Gusztáv*, *Dr. Kutiák Ágoston*, *Léderer Dávid*, *Lévay Zsigmond*, *Löblé Henrik*, *Mandel Adolf*, *Mayr Sándor*, *Mihelfi Pál*, *Molnár Lajos*, *Moskovits Miksa*, *ifj. Moskovits Mór*, *Mos-*

kovics Mór, dr. Munk Béla, Munk Jakab, Müller Salamon, Nyíry György, Pallay Lajos, Papp György, Pojnar János, Rádl Odón, Rendes Vilmos, Rimánóczy Kálmán, dr. Sonnenfeld Zsigmond, dr. Vári Szabó Béla, Weiszlovits Adolf, Rác Mihály, Komlóssy József, ifj. Rimler Károly, Papp János, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Dus László, Tóth Márton, dr. Gram Károly, Szarill János, dr. Hoványi Ferencz, Busch Dávid, Hegedüs Géza, Jablonszky Emil, Ragány János, Nemes Jenő, Szántó Lajos, Szűts István.

A felolvasott polgármesteri jelentést már közöltük. Megemlékezik a jelentés a Nagyvárad-i takarékpénztár és a Gazdasági és Iparbank jóteknony adományairól.

A vásár-terek és a Pecze rendezése.

Dr. Sarkadi Lajos a polgármesteri jelentés kapcsán interpellációt intézett a tanácshoz a vásártérek rendezése ügyében. Ismertette a pár év előtti mozgalmat, a vásártérnek a Kommandánsrétre összpontosítási tárgyában; az ügyben a törvényhatóság is terjesztettek be egy memorandumot. Ezzel a kérdéssel kapcsolatos a Pecze szabályozás ügye. A vásártér helyét a Kommandánsrét lett kijelölve, de akkor azt mondták, hogy a káptalan nem hajlandó a Kommandáns-rétet eladni. Ujabban olyan hírek merültek fel, hogy a káptalan a Kommandáns-rétet házhelyekül elakarja adni. Ha ez igaz, akkor Nagyvárad város legyen első a vételnél s végre-valahára tüzzék napirendre a két fontos kérdést. Kérdést intéz a tanácshoz, hogy miben állanak ezek az ügyek; igaz-e, hogy a káptalan a Kommandáns-rétet eladni szándékozik s van-e szándékában a városnak a rétet megvásárolni s végül kérdi, hogy hajlandó-e a tanács a vásárok és a Peczerendezés ügyét előkészíteni? (Helyeslés.)

Papp János tanácsnok válaszolt az interpellációra; a vásárrendezés ügyében beadott memorandum a pénzügyi szakbizottság előtt van jelenleg. (Derűtség.) A káptalan beadványt intézett a várososhoz, amelyben tudatja, hogy a a Gilányi-sor mentén 4 hold területet, tehát nem az egész Kommandáns-rétet házhelyekül eladja. — A Pecze-szabályozás ügye a polgármesterhez tartozik s azt hiszi, jelenleg a folyamammérnökségnél van. Az ügyben jelenleg nem tud érdemleges választ adni, hanem azt a jövő közgyűlésre ígéri.

Dr. Moskovits József szintén a Pecze szabályozását sürgeti s indítványozza, hogy az ügyet mielőbb vegyék tárgyalás alá.

Rác Mihály azt hiszi, hogy a Pecze szabályozását az általános esaternázással kapcsolatosan oldják meg. (Zaj.)

Dr. Várady Zsigmond különösnek találja, hogy Papp János nem tud érdemleges választ adni s a midőn ezt konstatálja, kifejezést ad azon nézetének, hogy mindig kellene lenni olyan tanácstagnak, aki bármely felvetett ügyben világos képet tárjon a közgyűlés elé. A kérdés tárgyalását kéri kitűzni a jövő közgyűlésre.

A v.-velencei Körözs korzó.

Szmelka György interpellációt intéz a főmérnökhöz. A nagyhid mellett a Körözs parton, a Löblé szeszgyár alatt 17 méteres utat nyitott a város és azt határozta, hogy az építkezésekből a földet ide hordatják töltésnek. A törvényszéki palota építésétől most más helyre hordják a földet.

Busch Dávid kijelenti, hogy a törvényszéki palotától a kikerülő földet a Városligetbe hordják föltöltésül. A következő nagyobb építkezésektől azonban Várad-Váraljára fogják hordani.

A Papp János általi választ illetőleg szavaztak a városatyák s 50 szóval 19 ellenében tudomásul vették a választ és a vásártérek és Pecze szabályozás ügyét a jövő havi közgyűlésre tűzték ki.

Busch Dávid választát szintén tudomásul vették, a polgármesteri jelentéssel együtt.

A polgármester lemondása.

Látható megilletődéssel, siri csendben hallgatták meg Sal Ferencz polgármester beadványát, a melyben egészségi állapotára hivat-

kozva polgármesteri állásáról lemond s nyugdíjaztatását kéri.

Kapcsolatosan felolvasta Rác Mihály főjegyző a nyugdíj-bizottság jelentését, a mely szerint Sal Ferencz polgármesternek 22 évi szolgálata után évi 1824 forintt nyugdíjletmény jár.

A jól megérdemelt elismerés.

Hlatky Endre emelkedett fel ezután. Szép szavakban fejtegette, hogy mily nagy fontosságu mozzanat az a város életében, mikor 22 éves buzgó, becsületes munkálkodás után a polgármester nyugalomba vonul. Olyan ember nincs, aki mindenkinek a tetszését kinyerné, aki minden embernek eleget tudna tenni; lehetnek olyanok, akiket egy vagy más tette a polgármesternek nem elégit ki, de ezek gondolják meg, hogy ember a polgármester is. Legnagyobb érdeme a távozó polgárnagynak az a feltétlen becsületesség, a melylyel exponálását két évtizednél hosszabb ideig betöltötte; ezért kalapot kell előtte emelni. Lehet, hogy olykor-olykor ellenszegült a közgyűlés akarátának, de ez mindég a város iránt érzett lelkiismeretből folyt ki. Így nem örömmel, hanem a legnagyobb sajnálattal kell megválni tőle. Mikor a haladni akaró város egy-egy ügyében ellenkező állásponton volt a polgármesterrel, akkor is elgondolta, hogy jó, miszerint van egy olyan ember a polgármesteri székben, aki féltékenyen őrködik a város felett s utját igyekszik állani a rohamos haladásnak. Végül indítványozza, hogy mondja ki a közgyűlés miszerint Sal Ferencz polgármester lemondását sajnálattal fogadja s érdemeit jegyzőkönyvbe irtatja. — Indítványozza továbbá, hogy érdemei elismerésül egész fizetését megadja.

Fekete László indítványa.

Fekete László méltatva a távozó polgármester érdemeit, különösen kiemeli, hogy a Külváros fejlődése szoros összefüggésben van Sal Ferencz nevével és működésével; a városrész 2 laktanyája, vásártere, utestje nagyrészen Sal Ferencznek köszönhető. (Zaj.) A sajtót és a külvárosi polgárság nevében indítványozza, hogy a Külvárost Ferencz-városnak nevezzék el. (Zaj.)

Dr. Várady Zsigmond a Hlatky Endre indítványához teljes egészében hozzájárul, azonban a Fekete László indítványát nem fogadja el, mert már egy utcát elneveztek Sal Ferencz-utcának.

Fekete László indítványát visszavonja.

Beöthy László főispán midőn a közgyűlés határozataként a Hlatky Endre indítványát elfogadottnak jelenti ki, ő is csatlakozik ahhoz. Sal Ferencz távozását mély sajnálattal fogadja, annál inkább, mert egy kiváló munkatársát veszíti távozásával. (Zajos éljenzés.)

Hoványi Géza indítványára a főispán nyilatkozatát szintén jegyzőkönyvbe irtatják.

Mikor lesz a polgármester-választás?

Dr. Várady Zsigmond intézkedést kér a megüresedett polgármesteri állás betöltésére nézve. Ajánlja, hogy a választást a május havi közgyűlésen ejtsék meg. (Zaj.)

Közbeküldés: Áprilisban!

Dr. Várady Zsigmond: Azért nem áprilisban, hanem májusban, mert fontos, hogy megtaláljuk az alkalmas embert. (Élénk zaj.)

Többen: Van már! Ott van Hlatky!

Dr. Várady: Ha Hlatky elfogadná, akkor nem kellene várni, most megválaszthatnánk.

Beöthy László főispán a polgármester választását a május havi közgyűlésre tűzi ki. Pályázati kérvények május hó 8-ig hozzá adhatók be.

A nagyvárad-debreczeni villamos vasut.

Rác Mihály főjegyző felolvasta a miniszter leiratát, a mely szerint a tervezett nagyvárad-debreczeni villamos vasut közg. bejárása márcz. 22—29. napjain fog megtartatni.

Nagyvárad város részéről Gyurkovits Kornél, Busch Dávid és Száhlender Károly küldettek ki a közg. bizottság által.

Dr. Sarkadi Lajos kérdést tesz, hogy a nagyvárad-i vasuti állomásig, vagy a Szent Lászlótérig fog-e a villam vasut befutni.

Rác Mihály kijelenti, hogy a város területére ez időszerint nincs előmunkálati engedélye.

Az előterjesztést elfogadják.

A quóta emelés kérdése.

Izgatott hangulat uralkodott a teremben, mikor a quóta kérdésre került a sor; előre lehetett látni, hogy érdekes vita lesz.

Rác Mihály főjegyző olvasta fel a tanács jelentését, a mely szerint Heves és Fejérmegye pártolás végett megküldötték a képviselőházhoz a quóta felemelése ellen intézett kérvényét.

A tanács beismeri javaslatában, hogy kereskedelmünk, iparunk, szóval egész közgazdaságunk pang s bármily csekély emelés megnehezítené a helyzetünket s elviselhetlen terhet róna reánk. Tekintettel azonban arra, hogy még nem ismerjük a kormány által beterjesztendő javaslatot s mivel ez a kérdés eldöntése a quótabizottság elé tartozik, a felirat pártolását nem javasolja, hanem az átirat felett a közgyűlés térjen napirendre.

A felirat olvasása után óriási zaj keletkezett. A helyeslés közzé élénk Eljen Heves megye! kiáltások vegyültek.

El veszett az akta.

Szokoly Tamás Heves megye átiratának felolvasását kívánta. A sárga-fekete tanácsi javaslat után, — ugymond — halljunk egy kis hazafias hangot!

Az előadók között azonban nagy zavar támadt. Az átirat nem volt a többi iratok között.

Pár perczre megállott a tárgyalás menete s midőn hire ment, hogy az akta eltűnt, óriási derűtség, zaj töltötte be a termet.

Elnöklő főispán öt perczre felfüggesztette az ülést, mivel Szokoly Tamás mindenáron hallani akarta Heves megye átiratát.

Végre a kiadóban megtalálták a keresett aktát s élénk tetszés mellett felolvasták.

A vita.

Kunyhóssy János vezette be a vitát. Csinos, hangulatos beszédében a kiegyezésről emlékezett meg, mikor Deák Ferencz a quóta ellen érvelőknek azt felelte, hogy ha fátyolt vetettünk a multra, ne keressük a jogot, hanem tekintsük a kiegyezést. Így fogadták el a 33%-ot. Mikor Magyarország vitális érdekeiről van szó s mikor mesterségesen felkeltett hangok emelkednek, hogy előkészítsék az országot az újabb megterhelhetetésre, nem nyomhatja el aggodalmát a törvényhatóság sem. Ausztriában mozgalom van a Magyarországra eső quóta emelése érdekében s még az ottani országgyűlésen is agítálnak e mellett. Ha ott lehet, miért ne lehetne nálunk is visszhangot adni érzelmeinknek. (Ugy van! Éljen.) — Nem a kormánytól a népnek, de a népből kell a kormánynak erőt méríteni. A felirat pártolása nem bizalmatlanosság a kormány iránt, de éppen erőt meríthet abból. (Zajos éljenzés.) Ha csak 1%-kal emelik is a quótát, ez milliókkal terheli meg Magyarországot; pedig ezt, a pénzügyi szakbizottság véleménye szerint is nem bírjuk meg. (Ugy van!) Indítványozza, hogy pártolják Heves és Fejér megyék átiratát s hasonló szellemben írjon fel Nagyvárad város törvényhatósága a quóta emelése ellen a képviselőházhoz. (Zajos tetszés, éljenzés.)

Ha az indítványt el nem fogadják, a vélemény szabályszerűségéhez is hozzá szól. A quóta nemcsak pénzügyi, de még inkább közjogi kérdés és ezért adják ki véleményezés végett a szakbizottságnak. (Zaj. Eljenzés.)

Tisza Kálmán dicsőítése.

Hlatky Endre tudja, hogy nem találkozik a polgárság között tetszéssel beszéde, de azért elmondja véleményét. Czafója Kunyhóssy beszédét s egész közjogi fejtegetést terjesztett elő a közönségi kiadásokról, a quótáról. Magyar-razza, hogy Magyarország quótája jelenleg csak 31%, s eredetileg 45%, volt, de a Határörvidék polgárosításakor emelkedett 1-6 százalékkal. A quótát a külügy és hadügyre fizetjük. A hadsereg kell, mert az véd meg bennünket.

Szokoly: Békében!

Hlatky Endre ezután a 61-iki állapotokra tér át. Persze — ugymond — Szokoly ezt nem tudja, mert akkor még csecsemő volt. (Óriási derűtség.) Szükség, hogy egy erős állammal összekötve legyünk, hogy megvédehesük magunkat. Hisz csak 16 millió vagyunk, s ebből is sok az ellenségünk, dacára, hogy azok is e haza polgárai. (Tetszés.) Az egész országban senki nem akarna többet fizetni, de a hányad mérlegelésénél az apró részletekig kellene tudni mindkét állam viszonyait. Bizalma van a kormányban, különösen bizik a kérdés helyes megoldásában azért, mert a quóta-bizottság élén a »nagy ember«, Nagyvárad képviselője áll, aki hazafiasan és igazságosan fogja megoldani a kérdést. Lehet, hogy ha a quótát emelik, a vámszövetségnek nyerünk megfelelő előnyöket. Indítványozza a napirendre térést, vagyis a tanács javaslatának elfogadását. (Eljenzés.)

A kecske és a káposzta meséje.

Dr. Várady Zsigmond nem ért egyet sem Kunyhóssyval, sem Hlatkyval. Szomorú tapasztalatot alapul véleménye, mert látja, hogy a magyar nép a közterhek legnagyobb részét nem kapja vissza; mert iskoláját, utját, papját maga tartja fenn s a külügy és az állami hivatalok fentartása is a nyakába szakad (Ugyan! Helyes.) Nem fizethet többet a nép, mert még sok fejleszteni valója van. Nem azért mondja, hogy nem bizik a kérdés megoldásánál a kormányban, mert ha ezt sem lehetne remélni kétségbe kellene esni. De azért mert a törvényhatóság nyilatkozik, még nem a kormány gyanúsítása ez, hogy eladja az országot németnek. (Derűtség.) A felirat a quóta emelése ellen erősítene a kormányt: (Ugy van!) mert hivatkozhat a népre. Azért is kell a felirat, mert Ausztriában mesterséges hangulatot csinálnak a quóta kérdésben ellenünk. — Az osztrák kormány is Falk ezáfolthatatlan számításával szemben csak azt állítja oda, hogy követelni kell a Magyarország hányadának emelését, mert nyomják. Csak mi álljunk félre. Végül indítványozza, hogy feliratában mondja ki Nagyvárad városa, miszerint *bizalommal viseltetik a kormány iránt s kéri a képviselőházat hogy a kiegyezést quóta emelése nélkül kösse meg.* Ezt mindkét párt elfogadhatja. Ajánja indítványát. (Nem kell: Nem fogadjuk el. Zaj.)

Dr. Friedländer Samu Kossuth Iratai-ból bizonyítja, hogy a quóta politikai kérdés. Nem instrukciókat adjanak a kormánynak, hanem bizalmat, hogy arra hivatkozhasson a korona előtt. Ennek van sulya. Ajánlja a tanács javaslatát.

Serényi Gusztáv a haza jövőjének kérdéséről tartja a quóta emelése ellen tiltakozni. Eppen az pártolja e kérdésben a kormányt, aki felir. Az osztrák kormány nyíltan beszél az emelésről, a magyar miniszterek ezt elmulasztották. (Ugy van!) kövessük Ausztriát s nekünk »Semmi quotaemelés« legyen a jelszavunk (Eljenzés.) A pénzügyi bizottság és tanács javaslatát nem fogja el. A nagy bizalomnak nem sok haszna van, bizonyítja ezt a sokszor kért dohánygyár ügye. Tiltakozunk a quóta emelése ellen.]

Ritók Zsigmond nézete szerint ez nem bizalmi kérdés. Igazságot kell keresni. Nem azt kell nézni, hogy mennyit fizetünk, de hogy arányosan fizetünk-e. Számítások kellene ahhoz hogy a hányadot megállapítsuk. Adatok nincsenek, ha lesznek, akkor hozzászólhatunk. A fel-

iratnak sulya nem lesz. Mikor mi egy bizonyos összeget fizetünk, azt nem Ausztriának fizetjük; ez gyalázat lenne. Magunknak fizetünk a külügy és hadügyre. Majd visszatérve a történelemre, fefemliti, hogy egy szerencsétlen háboru következményeiből még nem tudunk ki-kejlődni. Volt egy idő, mikor a hadsereget elhanyagolták őseink s jött — Mohács. A hadseregünket nem lehet elhanyagolnunk, bár szeretnénk kevesebbet fizetni. Két szerződő fél különösen két állam között az igazságnak kell érvényesülni. Szégyenlené, ha hazája, nemzete nem az igazságot keresné. Pártolja a tanács véleményét. (Eljenzés.)

Dr. Molnár Imre úgy tudja, hogy eddig minden alkalommal az adók arányában állapították meg a hányadot. Most is ez alapon igazolta a quóta-bizottság az emelés jogtalanságát. Ausztria most át akar térni az eddigi helyes alapokról más elfogadhatatlan alapokra. Napról-napra látjuk, mit tesznek Ausztriában az emelés kierőszakolása mellett (Eljenzés.) Hevesmege hazafias átiratát pártolja. (Eljenzés, taps.)

A vita beléven fejezve, mivel névszerű szavazást kértek, azt a főispán elrendelte.

A tanács javaslata mellett szavazott 60, ellene 41 bizottsági tag s így 19 szótöbbséggel Hevesmege átirata mellett napirendre tértek.

A szavazás a következőképen történt:

A napirendre térés mellett szavaztak:	A quóta felemelése ellen szavaztak:
Dr. Baróthy Ákos,	Dr. Hoványi Gyula,
dr. Bozóky Alajos,	dr. Molnár Imre,
Bozóky Béla,	Palotay László,
Frankó Endre,	Szokoly Tamás,
Gyöngyössy Lajos,	Dr. Várady Zsigmond,
Guttman József,	Andriska Károly,
Hlatky Endre,	Beczka Lajos,
Kaczián Károly,	Déry János,
Kékus Vidor,	Fekete László,
dr. Konrád Márk,	dr. Kornstein Lajos,
Mezey Mihály,	Kunyhóssy János,
Miskolezy Barnabás,	Mészáros József,
Ritók Zsigmond,	Mihálovits János,
Serdült Bálint,	Milibák József,
dr. Sipos Árpád,	Papp István,
Stark Gyula,	dr. Sarkadi Lajos,
Schöpflin Ágoston,	Stern Herman,
Sipos Orbán,	Weisz Károly,
Bertsey György,	Szmetka György,
Hoványi Géza,	Serényi Gusztáv,
Ländler Ferencz,	Bartsch Sándor,
dr. Radó Ignác,	Bottó Ferencz,
Amigó Mór,	Czegléd Sándor,
Berger Dániel,	dr. Dóry Ferencz,
Frankl Lázár,	Erdélyi József,
dr. Fridländer Samuel,	Justh Sándor,
Gábel Jakab,	dr. Kazay Kálmán,
dr. Moskovits József,	Kugler Albert,
Ternyei Antal,	Kövér Sándor,
Ullmann Izidor,	dr. Kutiák Ágoston,
Bognár Sándor,	Lévay Zsigmond,
Farkas Izidor,	Mayr Sándor,
dr. Grósz Albert,	Mihelfi Pál,
Harmathy Károly,	Molnár Lajos,
Huzella Gyula,	Moskovits Miksa,
Ince Lajos,	Papp György,
Ifj. Kohn Samuel,	dr. Sonnenfeld Zsigmond,
Kunz Gusztáv,	dr. Vári Szabó Béla,
Löblé Henrik,	Weiszlovits Adolf,
Mandel Adolf,	Komlóssy József,
Moskovits Mór,	Szücs István.
Müller Salamon,	
Nyíry György,	
Pallay Lajos,	
Pojnár János,	
Rádl Ödön,	
Rendes Vilmos,	
Rimanóczy Kálmán,	
Rác Mihály,	
Ifj. Rimler Károly,	
Papp János,	
Bordé Ferencz,	
Darvassy Lajos,	
Dús László,	
Tóth Márton,	
dr. Gram Károly,	
Sztarill János,	
Busch Dávid,	
Hegedüs Géza,	
Jablonszky Emil,	
Ragány János.	

A magyar gör. kath. püspökség.

Szabolcsmege feliratot intézett az országgyűléshez, amelyben egy gör. kath. magyar püspökség felállítását kéri. Az átiratot pártolás végett megküldötték Nagyvárad város törvényhatóságának is.

A közgyűlés az átiratot pártolja és hason-szemlélt feliratot küld az országgyűléshez.

A Bémer-téri színház.

A tanács betereszti Sztarill Ferencz és 65 törvényhatósági tag indítványát az állandó színháznak a Bémer-térre építése tárgyában. A tanács javasolja, hogy mondja ki a közgyűlés, miszerint az indítványt a tárgyalás alapjául elfogadják s a jövő havi közgyűlésre tüzi ki.

A tanács javaslatát minden vita nélkül elfogadták.

Az utcák és terek czélszerűbb locsolása czéljából 500 locsoló csap berendezését javasolja a tanács, olyképen, hogy 5 év alatt évenként 100—100 locsolócsapot készített, 6000 frt költséggel.

Dr. Molnár Imre luxusnak tartja a locsolócsapokat, mikor az utcákon pocsolyában járunk, mert nincs jó utunk.

Hoványi Géza felveti, hogy a nagyvárosokban már elhagyják a locsoló csapokat. A hordókkal öntöznek, ez olcsóbb és jobb.

Busch Dávid ennek az ellenkezőjét állítja.

Hlatky Endrének szintén aggodalma van.

Dr. Sipos Árpád felemliti, hogy a nyári forróságban vízhiánnyal ijesztenek már is.

A kérdést kiadták a közlekedési szakbizottságnak.

Az idő előre haladván, elnöklő főispán a hátralevő ügyek tárgyalását ma délutánra tűzte ki.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- M á r c z i u s 12—19. Országos vásár Nagyváradon.
- 14. A kerületi betegségyőző-pénztár közgyűlése.
 - 14. A bihari nemzeti kaszinó közgyűlése d. u. 4 órakor.
 - 14. A Szépitési egyesület közgyűlése d. e. 11 órakor.
 - 15. A v. velencei népkör hazafias ünnepélye este 8 órakor.
 - 16. Kath. kör közgyűlése.
 - 17. Katonai lóvásár Nagyváradon.
 - 19. Megyei gyűlés, d. e. 9 órakor.
 - 21. A nagyvárad hegyközség alakuló ülése a városbáznál.
 - 25—26. A debreczen-nagyvárad villanyvasut közgazgatási bejárásának tárgyalása a városbáznál.
- A p r i l i s 1—3. A fősorozás Nagyváradon.

A búcsuzó polgármester.

Sal Ferencz hatjhatatlan maradt megmásíthatatlan elhatározásában s azért a város közgyűlése nem is kísérelte meg marasztalni őt, hanem sajnálattal elfogadta lemondását, érdemeit jegyzőkönyvbe írtatta s azok elismerésül meghagyta őt egész fizetésének élvezetében.

Másfél évvel ezelőtt, mikor Sal Ferencz polgármesterségének 20 éves jubileumát ünnepelte, párt-, osztály- és felekezeti különbség nélkül örömmel vett részt azon a városnak minden fia. Érdekeit méltatták az ünnepi szónokok s elismerte azokat ritka egyértelműséggel a sajtó.

Ami két évtized óta e városban a haladás érdekében történt, az mind az ő nevéhez fűződik. Csak végig kell menni a város utcáin s aki emlékszik még a 20 év előtti állapotokra látni fogja, mit tett Sal Ferencz Nagy-Várad érdekében.

Feleslegesnek tartjuk ezuttal részletezni búcsuzó polgármesterünk érdemeit.

A regále megváltásától, a monumentális vízvezetékétől, iskolák, kaszárnyák és hidaktól kezdve — csinosodó utcáink kövezetéig és közttereink utolsó fájáig, arról beszél itt minden.

Polgártársainak őszinte tisztelete és ragaszkodása kíséri most is mikor nyugodalomba vonul és azt kívánják neki, hogy minél tovább élvezze azt.

Vele a józan konzervatív szellem egyik nagy támasza távozik a város tanácsából. Vajha ne vallanók kárát az ő távozásának!

* **Az új oltár.** Maga az új főoltár csaknem teljesen készen pompázik a székesegyház határos félhomályba borult szentélyében. Halavány, némi kék színbe játszó márványból épült s gyönyörű tiszta renaissance formái gyönyörködtek a barokk formákba unt szemet. Bár a két angyal alak még nem érkezett meg s a lépcsőt még csak most rakják, annyit már most is konstatálhatunk, hogy ez az oltár Nagyváradnak elsőrangú látványosa leendő, melynek messze földön kereshetni párját. A márvány, az építészeti és szobrászati e királyi anyaga, a bronzalattal a leghatásosabb ensemblét alkotja. Az oltár részletes méltató leírását természetesen csak akkor fogjuk adni, midőn az tökéletesen elkészül. Reméljük, hogy még e hónap folyamán föl lesz szentelve a pompás oltár, mely a legszentebb áldozatnak oly lélekemelő, oly méltó helye leendő.

* **Új pályázó.** A megüresedő vármegyei t. alügyész állásra — mint értesülünk — Mártonffy Bogdán helybeli ügyvéd is beadta pályázatát s így mivel most már két kandidátus lesz, a szerdai közgyűlésen szavazás fog dönteni Dr. Fássy Lajos másik pályázó és Mártonffy Bogdán között.

* **Új főispán.** Ő felsége, mint a hivatalos lap tegnapi száma hozza, dr. báró Fejérváry Imre belügyminiszteri segédtitkár Baranyavármegye és Pécs város főispánjává nevezte ki. — Az új főispánról csak annyit tud a világ, hogy rendkívül fiatal ember és hogy báró Fejérváry honvédelmi miniszter fia.

* **Új bíró.** A K. Nagy Sándor kir. törvényszéki bíró eltávozásával megüresedett bírói állásra a király dr. Sima Gyula budapesti V. ker. járásbírói albirót nevezte ki. Az új fiatal törvényszéki bíróval a nagyváradi bírói testület egy igen rokonszenves, képzett taggal szaporodott.

* **Jogi, közigazgatási és gazdasági tanácsadók.** Az Agrár Értesítő jelenti, hogy az országos magyar gazdaszövetség vezetősége nagy horderejű tervvel foglalkozik. A szövetség az egyes vidéki centrumokon olyan intézményt kíván szervezni, mely a szövetség tagjainak jogi, közigazgatási, adóügyekben és más kérdésekben tanácsos és utbaigazítással szolgáljon s így a szövetség tagjai zsarolástól, hivatalnokok visszaéléseitől s egyéb jogi és gazdasági igazságtalanságoktól megóvassanak. A szövetség ily állásokra lehetőleg jogképzett embereket fog kinevezni. Az eszme föltétlenül üdvös és Németországban a rajnamenti Schorlemmer-Alst-féle szövetkezeteknél kitűnően bevált. A kérdésben az előtanulmányok már megtörténtek s a keresztülvitellel a szövetség legközelebbi választmányi ülése fog foglalkozni.

* **Bartók Lajos a nagyváradi-velencei gazdakörnek.** A v. velencei gazdakör márczius 15-én hazafias ünnepélyt rendez s ez alkalomra az alkalmi költemény megírására Bartók Lajost kérte fel a kör elnöksége. Bartók a kérést teljesítette s tegnap le is küldte »Márczius 15-ike« című költeményét, melyet a kör egyik tagja fog elszavalni az ünnepélyen.

* **Igazságügyi mizériák.** Többször foglalkoztunk már lapunkban a nagyváradi kir. törvényszéknél és megyében lévő járásbíróóságoknál uralgó szánalmas állapotokkal, melyek hovatovább hirhedtette teszik a megyét. Hiába vannak fáradhatatlan buzgalmu, jeles képzettségű bíráink, a felhalmozódó és egyre növekedő akta csomót a legjobb akarat mellett sem képesek elintézni. Különösen a margittai és vaskóhi járásbíróóságoknál vannak botrányosnak nevezhető állapotok, hol a kezelő személyzet csak 1—1 emberből áll, kik tehát ha éjjel-nappal dolgoznak sem képesek elvégezni a rájuk eső munkát. A nagyváradi kir. törvényszék az idén már 8 kérvényt intézett az igazságügyminiszterhez, hogy szaporítsa meg a bírósági kezelő személyzetet, de az mindanyiszor azzal felelt, hogy kellő alap(?)hiányában a kérést nem lehet teljesíteni.

* **Pénztár vizsgálat a megyénél.** Szunyogh Péter alispán tegnap váratlanul pénztárvizsgálatot tartott a megyei házi pénztárban a főszámvevővel és Király Viktor főügyésszel. A bizottság mindent a legnagyobb rendben talált.

* **Tengerre magyar!** Biharvármegye alispánjához tegnap érkezett meg, a fumei cs. és kir. tengerész hadapród iskolákba való belépési felhívás. Az érdeklődő felek kellő felvilágosítást nyerhetnek, Biharvármegye alispáni hivatalánál.

* **Ibolyát vegyenek...!** Mi sem jelenti jobban a tavasz közeledtét, mint azok a kurta ruhás paraszt leányok, kik bejönnek néhány csokor ibolyával, megállanak a korzó széleken s kérő hangon szólítják meg a járőkezőket: »Ibolyát vegyenek!« Ezek a tavasz előhírnökei s talán éppen ezért fogadják őket oly szívesen a sétáló közönség. Mindenütt feltűnik egy-egy ibolyacsokor, vegyenes fehér hóvirágokkal, még a nap is kibúvik a fellegek közül s aranyos sugarakat hint a tavaszi világra. Tegnap már egy daru csapat is keresztül repült városunkon s ugyancsak jókedvűen mozgolódtak a még füstös levegőben. Ha az idő kedvez, rövid idő múlva már a felső kabátok is bekerülnek a zálogházakba: »német szót tanulni.«

* **Katonai iskolában.** Kapitány (az ujonezhoz): »Mit csinál maga, ha a löpor-torony mellett áll őrt és a villám beleüt a löportoronyba? Bak: A levegőbe repülök kapitány uram!

* **Új gazdasági tudósítónk.** A m. kir. földművelésügyi miniszter Kiger Lajost a vaskóhi, Budai Jánost pedig a mezőkeresztesi járás állandó gazdasági tudósítójává kinevezte. E kinevezésről értesítette Biharvármegye közönségét.

* **Megdézsmált majorság,** Csizmadia Józsefné, mélyen megsebzett szívvel vonult fel a rendőrséghez. A rendőrbiztos, látván a kétségbeesett arcot, valami rablást, vagy betörést sejtett. Az asszony pedig csak tovább sirt és egyre azt hajtotta: »megloptak, megraboltak, végem van!« A rendőrbiztos sem állta soká szíval s feltette a nagyfontosságú kérdést: »Mi baj?«

— Őt libámat loptak el, olyan szépek, olyan kövérek voltak szegények. A vizsgálatot ennek folytán megindították.

* **Merénylet.** Imre Tógyer szegvesteli jó módu gazda, mint levelezőnk írja — a múlt estén nyugodtan ült asztalánál családjával midőn az ablak táblái nagy esőrrömpölés közben összeszűzödve egy puská golyó hatolt be, mely a szemközti falban akadt meg, de szerencsére senkit sem talált a szobában lévők közül. A csendőrség azonnal megindította a nyomozást s egy gyanús embert, ki Imrének haragosa volt, el is fogtak, azt hiszik, hogy tette boszu műve volt.

* **Elgázolás.** Tegnap délután Moskovics József fogata kolozsvári utcán elgázolta Weisz Mór kötélverő leányát. Az elgázolt súlyos sérüléseket szenvedett különösen a fején s Dr. Barna Armin vette gyógykezelés alá.

* **Elfogott zsebmetsző.** Rózenberg Leopold fővárosi zsebmetsző, sőt mi több — bizonyos hirre is vergődött már e művészet terén oly annyira, hogy a főváros területéről végleg kiltották. Mit volt mit tennie, kapta magát és

lezónázott Nagyváradra, gondolván, hogy itt kariert fog csinálni. Hanem másképpen ütött ki a dolog s ahelyett, hogy itt egy kis pénzmagra tett volna szert, egy rendőr ideje korán fölön csipte s bekísérte a kapitányi hivatalhoz. Mindössze husz krajczárt találtak nála, amellyel állítólag Kolozsvárra akart utazni. A rendőrség megindította a vizsgálatot, hogy valyonnem vitt e valami nagyobb büntényt véghez, az elfogott zsebmetsző.

A kir. törvényszék hivatalos helyiségének új beosztása.

— A jogkereső közönség figyelmébe. —

Napok óta tart már a hurezolkodás a csákány alá kerülő régi törvényszéki épülethöz a volt reáliskola és polgári iskola helyiségeibe. Rövid idő múlva pedig már az egész törvényszék átköltözik s a tárgyalásokat is itt fogják megtartani. Jó szolgálatot véltünk tenni a jogkereső közönségnek, ha közöljük a törvényszék hivatalos helyiségeinek beosztását úgy, amint az a reáliskolai épületben másfél éven keresztül, egészen az új törvénykezési palotába való beköltözésig, érvényben lesz.

Legjobb ezt a cikket kívánni s a tárczába elhelyezni, hogy adandó alkalomkor rögtön meg lehessen találni a keresett hivatalos helyiséget vagy az illető bíró szobáját, mert néhány hétig bizonyára el fog tartani, míg a közönség bele szokik az új rendbe, hogy keresés nélkül is megtalálja a szükséges szobákat.

A régf iskolai épületben.

A reáliskola Szent-László-téri főkapuján áthaladva, a jobboldali lépcsőn felmenve a folyosóból benyúló első szoba lesz a telekkönyvi irattár, a második pedig a telekkönyvtár. Az ezek után következő sarok szoba a telekkönyvvezető szobája, ugyan itt lesznek a telekkönyvi másolók is találhatóak.

A saroknál derékszőgben bekanyarodó jobb oldali folyosó első szobájában lesz Bary József, a másodikban Olasz Gyula kir. törvényszéki bíró hivatalos helyisége. A következő szoba lesz az elnöki irattár, a mellette levő pedig az elnöki dolgozó és fogadó szoba; az ez után következő szoba a Gyálókay Lajos kir. törvényszéki elnöké lesz; a mellette levő szobákban lesz az irodaigazgatói raktár és az irodaigazgató helyisége.

A sarokban lévő legutolsó nagy szobában lesz elhelyezve a **pertár**, a törvényszék leglátogatottabb és legfontosabb helyiségeinek egyike.

A reáliskola főkapujához visszatérve, a bal kéz felől lévő folyosó első szobája lesz a váróterem és az árverési csarnok, a mellette levő szoba a Gyöngyössy Lajos törvényszéki bíró szobája, azután következik a sarok szoba, hol a felebbezési tanács fogja tartani üléseit, a belőle nyúló kisebb szoba lesz a bíróság visszavonuló, tanácsnozási szobája.

A baloldali saroknál a folyosó megtörvén, az első szoba lesz a felebbezési jegyzői iroda, azután jönnek sorban: a tanácselnök, a váltójegyző és Biszterszky Emil, váltó és kereskedelmi referens szobái. Közvetlenül mellette vannak Dr. Mór Pál bíró és Dr. Kiss Béla hagyatéki bíró szobái, ez utóbbinak előszobája is van. — A baloldali utolsó sarok szoba a Mihálházi Kálmán törvényszéki bíró szobája lesz.

Az épület hátsó részét a szolgák és kézbesítők szobái foglalják el, a közepén pedig egy új átjárást törnek, hogy a régi polgári iskola épületében elhelyezett hivatalos helyiségekkel gyorsabb és rövidebb közlekedés legyen lehetséges és hogy ne kelljen a Nagy-Teleki-utczára felkerülni.

Ettől az új átjárótól jobbra lesz még elhelyezve a hátsó épületrészben a **polgári és telekkönyvi iktató** és két jegyzői szoba.

A régi polgári iskolai épületben.

A volt polgári iskolai épületben, melynek főkapuja a Nagy-Teleki-utczán a Nagyváradi Takarékpénztár épületével van szemben, esu-

pán az emeleten lesz nagyobb számn hivatalos helyiség és pedig a következő sorban:

A Szent-László-téri oldal felől az első emeleti szoba lesz a K e p e s Miklós, a második a C e l e t t a Géza csödfereferens, a harmadik a T ó t t h Imre, a negyedik a K u r o v s z k y Ferencz szobája, kik mindnyájan a felelősségi tanács birái.

A volt rajzteremben lesz a **telekkönyvi és polgári kiadó.**

A földszinten csakis egyetlen hivatalos helyiség lesz és pedig a volt rajzteremben a **polgári irattár**, mely az emeleti rajzterem alatt van.

Ez a beosztása a helyiségeknek, melyek ellen már most is sok a panasz, hogy szűkek és nem elég tiszták és főképp igen egészségtelenek. Ez a másfél évi itt tartózkodás bizonyára káros hatással lesz az ügymenet gyorsaságára, de erről a bírák csakugyan nem tehetnek.

TANÜGY.

Értesítés.

Az iparos ifjak továbbképző tanfolyamán az utolsó népszerű előadás folyó hó 14-én tartatik meg, melyvel egyuttal a czyklus befejezést nyer. Ez alkalomból dr. **Pattásy János** ur a főreáliskola vegytani laboratoriumát is lesz szíves bemutatni.

Miért az ifjuság a kellő időben való megjelenésre kéri.

Nagyvárad, 1897. márczius 11.

A rendezőség.

EGYESÜLETEK.

Nyilvános köszönet.

Méltóságos Königsvarter Herman báró urnak a nagyváradai községi tanítók segélyegylete részére a múlt évben adott 100, s a biharmegyei kereskedelmi ipar- és terményhitelbank egyesületnek ugy a múlt, mint jelen évben adományozott 50—50 korona segélyért, addig is, míg azt küldöttség útján, jegyzőkönyvi köszönettel tehetem, az egylet közgyűlése határozatának értelmében, annak nevében ezen uton mondok hálás köszönetet.

Nagyvárad, 1897. márczius 11-én.

Eszenyi Sándor,
s. egyleti elnök.

TAVIRATOK.

Krétai zavarok.

A görög kormány mérsékelt hangu, tapintatos válasza a nagyhatalmak ultimátumára egyelőre feltartóztatta a már-már ütésre emelt kezét. A krízis egy kis időre ismét el van odázva. A görögöknek sikerült időt nyerni. E pillanatban a nagyhatalmak között a legelénkebb sürgönyváltás a görög válasz felett, mert többen közülük szeretnék és a görög jegyzek alapján lehetnek is tartják a kényszereszközök elkerülését. Csak épen Németország szeretne mielőbb a Pyreuszban horgonyt vetni és a görögökön kipróbálni a melinit hatását. E közben Krétában a melinit hatását. E közben Krétában a melinit hatását. E közben Krétában a melinit hatását. E közben Krétában a melinit hatását.

Ma vett távirataink a következők:

Kölesönös portyázások.

Kanea, márczius 11. (Saj. tudós. távirata.) Téves az a hír, hogy egy angol és egy olasz szállító hajó katonákkal megrakottan itt kikötött volna. Az angol gőzös élelmi szerekkel szállított, az olasz pedig foglyokat. *Selinóban,*

Belhyminóban és Kandiában a keresztények odahagyott házait a törökök kifosztották. Kanea vidékén tovább a keresztény tanyák és birtokok feldúlása.

Athén, márczius 11. (Saját tud. táv.) A nemzeti liga egy újabb manifesztumot intézett a lapokhoz, mely a következőket mondja. »A nemzet minden áldozatra kész, hogy elnyomott s kegyetlenül sanyargatott testvéreit megsegítse. A liga reméli, hogy sem a fegyverben álló nemzet nem kárhoztatja magát tétlenségre, sem nem támogatja azokat, a kik a békét önző czélokra szeretnék kihasználni. A platonikus ellentállás nem az a nemzeti programmpont, melytől Görögország sorsának intézői távolalának.

Athén márcz. 11. (Saját tud. távirata.) A külföldi önkéntesek partraszállása a Pyreuszban a lakosság leirhatlan lelkesedése és tüntetése mellett ment végbe. Az önkéntes csapatban 15 francia és egy orosz is van.

Az oroszok akciója Görögország ellen.

Bécs, márczius 11. (Saját tud. távirata.) A Görögország elleni akció vezetését Oroszország átvette. Muraviev orosz külügyminiszternek sikerült meggyőzni a czárt, hogy a politikai érdekek sokkal fontosabbak mint a rokoni kötelékekből folyó családi érdekek. A hatalmak támogatják az oroszok akcióját, csupán Anglia habozik még.

A görög király nyilatkozata.

Budapest, márcz. 11. (Saját tud. táv.) A »Berliner Localanzeiger« meginterjuváltatta György görög királyt, aki a krétai helyzetről többek között ezeket mondotta: Krétának görög részről való megszállását előző esetek igazolják. Görögország tizezret fogadta be és segítette a földönfutóknak s ezeknek költségei már alig elviselhető. A keresztény nagyhatalmak csak a törökök védelmére küldötték ki hajóikat, s nem a keresztények védelmére is. **A görög csapatok a szigeten maradnak és épügy meg fogják védelmezni a törököket, mint a keresztényeket.**

Török csapatszállítások.

Budapest, márcz. 11. (Saj. tud. táv.) Konstantinápolyból távirják. Muratiból tegnap indult el a 21-ik katonai vonat. Eddig 35 zászlóaljtal szállítottak Szalonikiban. Ma újabb 3 vonattal visznek csapatokat a határra. A keleti vasúton 1500 vagonban 25.000 embert 500 lovat és megfelelő hadiszereket szállítottak Szalonikiba és Drinápolyba. Az 1877/78-ban életbeléptetett »v ö r ö s f é l h o l d a t« ismét felújítják.

Magyar lovak a görög seregben.

Fiume, márcz 11. (Saj. tud. táv.) Ma három külön vonat érkezett ide a görög kormány által vásárolt lovakkal. A szállítmányt legott hajókra rakták és Görögország felé indították.

Angol mozgósítás.

London, márczius 11. (Saját tud. távir.) Tegnap Aldershofban mindenféle hírek voltak elterjedve a mozgósításról. Egy más forrás szerint az első hadtest egyes ezredei parancsot kaptak, hogy **minden pillanatban készen legyenek a Földközi-Tenger felé utra kelni.**

Salisburg a helyzetről.

London, márcz. 11. (Saj. tud. táv.) A kereskedelmi kamarák banketjén Salisburg kormányelnök beszédet tartott a politikai hely-

zetről. A kormány — ugymond — a közvélemény támogatását keresi és első sorban Anglia érdekei és kötelezettségei kötik meg a kezét. Ő és a kormány mindent elkövet, a szabadság, méltányosság és mindenekelőtt az európai béke érdekében, melytől az egész ipar és kereskedelem függ.

Viktoria és Nikita.

Budapest, márcz. 11 (Saj. tud. táv.) Az angolkirálynő — mint Cettinjből távirják — Miklós montenegrói fejedelmet a Viktoria-rend nagy jelvényeivel tüntette ki.

A választások Ausztriában.

Bécs, márczius 11. (Saját tud. táv.) A választások eredménye eddig két német konzervatív, tíz keresztény-szociálista, a többi egyes nemzetiségi és klerikális párti, összesen huszonkilencz. Felső-Ausztriában az ötödik kuriabeli választásnál a klerikálisok nagy többséggel győztek.

Bécs, márcz. 11. (Saj. tud. táv.) Az eddig lefolyt választások eredménye a következő: Megválasztott: 2 német konzervatív, 10 keresztény-szociálista, 1 német néppárti, 1 nemzeti antiszemita, 3 cseh nemzeti, 1 cseh-kerikális, 1 radikális szlován, 2 olasz nemzeti, 2 román, 1 ifju román, 1 ó-ruthén, 1 ifju-ruthén és 3 szociál-demokrata.

Francia gyarmat hódítások.

Budapest, márcz. 11. (Saj. tud. táv.) A dahomei francia expedíció benyomult Mussába mely Nigeri kompánia területén fekszik, és elfoglalta annak fővársát.

KÖZGAZDASÁG.

Az agrár-szociálizmus ellen. Mint az Agrár Értesítő jelenti, a csanádmezei gazdasági egyesület köriratot intézett az összes gazdasági egyesületekhez, melyben ezeknek fellépését sürgeti az agrár-szociálista mozgalom terjedésével szemben. A körirat tartalmából erősen kiemelkedik az az érvelés, hogy nem is politikai avagy társadalmi okok, hanem tisztán gazdasági érdekek teszik szükségessé a fellépést, mert a terjedő szociálizmus megrontja a földmives-munkásságot s ekként még nehezebbé teszi az amugy is küzködő mezőgazdaság viszonyait. A csanádmezei gazdasági egyesület ezért azt követeli, hogy a gazdasági egyesületek egyetértő felirathban kérjék a kormánytól az agrár-szociálista gyűléseknek és kongresszusoknak korlátozását, de az aratás ideje alatt okvetetlen betiltását.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1897. márcz. 11-én.

Magyar aranyjáradék 4%	—	—	120.50
Magyar koronajáradék	—	—	98.75
Magyar vasúti kölesön aranyban 4 1/2%	—	—	122
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 1/2%	—	—	101.
Magyar kölesön államkötvény 1878-ban	—	—	120
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	97.25
Balméri jog megváltási kötvény	—	—	100.25
Szervát-szlavon földtehermentesítési kötvény	—	—	97.50
Magyar nyeresemény sorsjegy-kölesön	—	—	100.75
Tiszszabályozási é s szegedi sorsjegy kölesön	—	—	141.50
Osztrák járadék papirban	—	—	100.25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	100.25
Osztrák járadék aranyban	—	—	122.50
Tsztrák korona járadék	—	—	99.75
1860. osztrák államsorsjegyek	—	—	142
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	940.
Magyar hitelbank részevény	—	—	389.50
Osztrák hitelintézeti részevény	—	—	355.50
Osztrák-magyar államvasúti részevény	—	—	838.50
20 frankos arany (Napoléondor)	—	—	9.58
Német birodalmi márka	—	—	58.70
London vista	—	—	119.95
Páris vista	—	—	47.65
20 márkás arany	—	—	11.74

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Teljes kávéházi berendezéseket a legrövidebb idő alatt eszközölk.

UJ BUTOR ÜZLET.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy mint

debreczeni kárpitos, diszitó és butorgyáros bejegyzett cég

Nagyváradon, Fő-utcza (Bazár-szoros Mayr-ház)

földszintjén és emeletjén egy a mai kor minden igényeit teljesen kielégítő

BUTOR-ÜZLETET

nyitottam. Azon jó hírnév és általános keresettség, melynek üzletem 12 évi fennállása óta örvend, továbbá azon szerencsés körülmény, hogy ő Felsője az 1896 évi budapesti millenniumi kiállításon kiállított fülkémel meglátogatta s ez alkalommal magas tetszését és dicséretét nyilvánítani kegyeskedett, bátorítottak fel engem arra, hogy Nagyváradon fiók üzletet nyissak. — Üzletem a kor igényeinek teljesen megfelelőleg van berendezve a legszolidabb alapra van fektetve és a nyert kitüntetések folytán a legelőkelőbb cégekkel való összeköttetésem folytán a legszerényebb, mint a legdiszesebb szoba berendezéseket és diszitéseket kifogástalan teljes megelégedésre és a legjutányosabb áron fogom eszközölni.

Amidőn üzletemre becses figyelmét kikérem, ígérem részemről, miszerint főtörekvésem oda fog irányulni, hogy pontos és minden tekintetben kielégítő eljárásom által bizalmat és becses pártfogását kiérdemeljem.

Remélem, miszerint azon körülmény, hogy fiókom üzletvezetője **Reinhart Géza** ur, ki három éven át Párisban, két éven át Berlinben és a monarchia fővárosaiban is e téren a legmagasabb foku szakképzettséget sajátította el, tenni törekvésemet meg fogja könnyíteni.

Teljes tisztelettel

KILLER EDE,

kárpitos és butorgyáros Debreczenből.

72-2-10

Templomi diszitéseket a legnagyobb csinnal és izléssel eszközölk.

PSERHOFER J. „VÉRTISZTÍTÓ PILULAI” Egyedü főraktár Magyarország részére: **TÖRÖK J.** gyógytára Budapest, Király-utcza 12. sz. ezelőtt „egyetemes pilulák” neve alatt;

ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan alig létezik betegség, melyben ezen labdacok csodás hatásukat ezerszeresen be nem bizonyították volna. Évtizedek óta ezen labdacok általános elterjedésnek örvendenek és alig van család, melyben ezen künő háziszereből készlet nem volna található. Számítalan orvos által ezen labdacok háziszereit ajánlatnak és ajánlatnak minden oly bajoknál, melyek a **rosz emésztésből** és **székrekedésből** erednek: mint epezarok, májbajok, kólika, vértólulások, aranyér, beltétlenség s hasonló betegségeknél. Vértisztító tulajdonságuknál fogva künő hatással vannak **vérszegénység** s az ebből eredő bajoknál is: így sápkornál, idegességből származó fejfájásoknál stb. Ezen vértisztító labdacok olyan könnyen hatnak, hogy a legesekélyebb fájdalomokat sem okozzák és ennek folytán még a leggyengébb egyének, de meg gyermekek által is minden aggodalom nélkül bevehetők.

Ezen „vértisztító pilulák” valódi minőségükben egyedül **PSERHOFER J.** gyógyteráriumában „az arany birodalmi almához” Singerstrasse Bécsben készítettnek. Egy doboz ára 15 drb pilulával **21 kr.** o. é. Egy tekerés 6 dobozzal **1 frt 5 kr.** A bér előleges beküldése mellett ára bérmentes megküldéssel: 1 tekerés labdac **1 frt 25 kr.** 2 tekerés labdac **2 frt 30 kr.** 3 tekerés labdac **3 frt 30 kr.** 4 tekerés labdac **4 frt 40 kr.** 5 tekerés labdac **5 frt 20 kr.** 10 tekerés labdac **9 frt 20 kr.** Egy tekerésnél kevesebb nem küldtek.

NB. Nagy elterjedtségük miatt fogva ezen pilulákat legkülönbözőbb alak és név alatt utánozzák: azért figyelmeztetünk mind öket, hogy világosan „Pserhofer J. vértisztító pilulák” kell kérni és csak azok tekintendők **valódiaknak**, melyek használati utasítása Pserhofer J. sajátkezű aláírásával van ellátva s melyek a dobozfedők feliratán ugyanazon névaláírással **veres nyomásban** vannak ellátva.

A számtalan levél közül, melyekben e pilulák fogyasztói a legkülönbözőbb és legsúlyosabb betegségek után visszanyert egészségükért hálát mondanak, csak néhányat igtatunk ide, azon megjegyzéssel, hogy mindenki, aki csak egyszer használta e pilulákat, azokat tovább ajánlja.

Igen tisztelt Pserhofer ur! Legyen oly szives, küldjön ismét az ön fölülmulhatatlan vértisztító labdacsaiból 15 tekeréssel utányét mellett. Egyszermind fogadják legmélyebb köszönetemet az ön csodá-
erejű labdacsaért. Vagyok kiváló tisztelettel.
Pawlistik Ferencz, Köln, Lindenthal.

Hrasche, Flödnik mellett, 1887. szept. 12.
Tekintetes ur! Valóban az isten szent akarata volt, hogy az ön
abdacsa kezimhez jutottak s jelenleg megírom önnek azok eredmé-
nyét: gyermekágyban meghültem, úgy annyira, hogy dolgaimat már
nem voltam képes végezni s azóta már bizonyára rég meghaltam
na, ha az ön csodálatra méltó labdacsa meg nem mentek. Az
isten áldja meg önt ezerszeresen érte. Hiszem, hogy az ön labdacsa
tökéletesen ki fognak gyógyítani, minthogy másokat is meggyógyított.
Külföldi Teréz.

Tekintetes ur! Legfőbb köszönetemet fejezem ki önnek 60 éves
nagyüemem nevében. Öt évig szenvedett idült gyomorhuruts vizkórházban.
Az élet már csak kin volt rá nézve s valóban egészen le is mondott
az életéről. — Véletlenül valahogy az ön künő vértisztító-labdacsaiból
egy dobozzal jutottak kezeimhez s annak huzamosabb ideig való hasz-
nálata után teljesen felgyógyult.
Teljes tisztelettel Weinzeittel Józefa.

Eichengräberamt, Gföhl mellett, 1893. márcz 27.
Tekintetes ur! Alulírott tisztelettel kérem, sziveskedjek az ön
valóban hasznos és künő labdacsaiból számomra ismét 4 tekeréssel
megküldeni. Nem mulasztatom el egyszermind, hogy ezen künő
labdacsa becses voltát, illetőleg legmélyebb elismerésemek mondjak
Bécs-Ujhely, 1887. decz. 9.
kifejezést s azokat, a hol csak szerit tehetem, mindenütt a legmé-
lyebben fogom szenvedő embertársaimnak ajánlani. Ezen köszönet-
nyilvánításomnak tetszése szerinti nyilvános felhasználását pedig
ezennel rendelkezésemre bocsátom.
Mély tisztelettel Hahn Ignác.

Gotschdorf, Kolbach mellett, oszt. Szilézia, 1886. okt. 8.
Tekintetes ur! Tisztelettel felkérem önt, sziveskedjek az ön egye-
temes vértisztító-labdacsaiból egy 6 dobozból álló tekerést megküld-
ni. Egyedül csak az ön csodálatos labdacsaiknak köszönhetem, hogy
gyomorhajomtól, mely öt éven át gyötört, megszabadultam. Nem is
fog nála ezen labdacsa sohasem hiányozni s tekintetösségének pedig
ezennel a legmélyebb köszönetemet fejezem ki.

Legmélyebb tisztelettel Zwickli Anna.

Alpesi növény-liquor, Bernhard O. W.-tól Lindauben, mindennemű gyomor-
baj ellen. Egy palackz ára **2 frt 60 kr.** egy
fél palackz **1 frt 40 kr.** egy negyed palackz **70 kr.**

Amerikai köszvénykenőcs legjobb szer minden köszvényes és csuzos baj
nevezetesen hátgerinczbaj, tagzsagatás, csipő-
bántalom, féloldali fejfóres, ideges fogfájás, fülzsagatás stb. ellen **1 frt 20 kr.**

Angol csoda balzsam 1 üveggel **50 kr.**

Fiakerpor, hurut rekedtség, köhögés stb. ellen, 1 doboz **35 kr.** bérmentes
megküldéssel **60 kr.**

Fagy-balzsam, Pserhofer J.-tól. Évek óta legbiztosabb szernek van elismerve
mindennemű fagybajok és idült sebek stb. ellen, 1 tégely
40 kr. Bérmentes megküldéssel **65 kr.**

Stoll Kola-készítményei a gyomor és idegek legkütünőbb erősítő
szere.

Kola Elixir vagy bor, 1 liter **3 frt,** fél liter **1 frt 60 kr.,** egy negyed
liter **85 kr.**

Golya-balzsam, a legmegbízhatóbb szer a golyvánál, 1 üveggel **40 kr.** Bér-
mentes megküldéssel **65 kr.**

Az itt felsorolt készítményeken kívül még az összes magyar lapokban hirdetett valamennyi bel- és külföldi gyógyeszerészi különlegességek készletben tartanak, s a metalan raktáron nem lavó
ezikkek kinatara pontosan s a legjutányosabban beszereszetnek. Megküldések posta utján a pénz előleges beküldése mellett a leggyorsabban teljesítetnek: nagyobb megrendelések az összeg utánvétele mellett is.

259 8-8

PSERHOFER J. gyógyeszerész „zum goldenen Reichsapfel” BECS I., SINGERSTRASSE 15.

A megrendelések viteldíjmentes megküldése csak a megfelelő viteldíjak előzetes beküldése mellett eszközöltek s ez esetben a postai költségek sokkal kisebbek mint az utánvétel melletti meg-
küldésnél. Valódiaknak egyedül csak azon labdacok tekinthetők, melyeknek használati utasítása Pserhofer J. névaláírással vannak ellátva, melyek minden doboz tetőjén ugyanazzal a névaláírással bírnak **veres**
nyomásban. Fent nevezett különlegességek kapható Budapestra is: **Török József** gyógyeszerésznél Király-utcza 12.